

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการยอมรับการปลูกสับปะรดของเกษตรกร เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซลในตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สรุปได้ดังนี้

เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่ง เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 45.50 ปี ได้รับการศึกษาเฉลี่ย 6.67 ปี มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.76 คนต่อครัวเรือน มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 164,050 บาทต่อปี มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 3.01 ไร่ ในส่วนของการเข้าร่วมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรจำนวนมากที่สุดไม่เข้าร่วมกลุ่มใดเลยในชุมชน เกษตรกรในตำบลทับมามีปริมาณการใช้น้ำมันดีเซลเฉลี่ย 43.61 ลิตรต่อเดือน

ในด้านการยอมรับการปลูกสับปะรด เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซลพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ยอมรับการปลูกสับปะรดเป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซลในตำบลทับมาในลักษณะของการปลูกแบบหัวไร่ปลายนาริมรั้วรอบบ้าน ปลูกในพื้นที่สาธารณะและริมถนนในหมู่บ้าน โดยเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกษตรกรปลูกสับปะรดคือได้รับการชักชวนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลทับมา และส่วนใหญ่ได้รับแจกต้นพันธุ์มาจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลทับมา เกษตรกรทั้งหมดปลูกสับปะรดโดยใช้วิธีปักชำด้วยกิ่งในถุงหรือภาชนะก่อนแล้วจึงย้ายปลูกลงในพื้นที่ที่ต้องการปลูก มีระยะปลูก 3 X 3 เมตร เมื่อปลูกแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการคลุมดิน ไม่มีการให้น้ำโดยปล่อยให้ได้รับน้ำฝนตามธรรมชาติ ไม่มีการใส่ปุ๋ย ไม่มีการกำจัดวัชพืช ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง เกษตรกรทั้งหมดไม่มีการกำจัดโรคและแมลง เริ่มเก็บผลผลิตครั้งแรกหลังจากปลูกสับปะรดนาน 8 เดือนหลังจากนั้นจะทยอยเก็บผลทั้งปี โดยจะดูที่สีของผล เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งนำเมล็ดสับปะรดที่ผลิตได้ไปแลกเปลี่ยนเป็นน้ำมันไบโอดีเซลกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลทับมา ในอัตราแลกเปลี่ยน เมล็ดสับปะรด 5 กิโลกรัมต่อน้ำมันไบโอดีเซล 1 ลิตร

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ยอมรับการปลูกสับปะรดเป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซลในตำบลทับมาในลักษณะของการปลูกแบบหัวไร่ปลายนาริมรั้วรอบบ้าน ปลูกในพื้นที่สาธารณะและริมถนนในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ สมศักดิ์ ศรีสมบุญ และชาญวิทย์ ม่วงมิตร(2549) ที่กล่าวถึงการปลูกสับปะรดในประเทศไทยว่าควรปลูกแบบหัวไร่ปลายนาริมรั้วในพื้นที่ที่ไม่ได้ปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น หรือปลูกเป็นสวนป่าแล้วใช้แรงงานว่างจากสมาชิกในชุมชนเก็บเกี่ยวผลผลิตสับปะรดมาบีบน้ำมันไว้ใช้เองในชุมชนจะเหมาะสมกว่าการปลูกเป็นไร่เศรษฐกิจ เนื่องจาก

ผลตอบแทนต่อไร่ของสับดูค้ายังต่ำอยู่ ในด้านเทคโนโลยีการปลูกสับดูค้ายที่เกษตรกรยอมรับและนำไปใช้ปลูกสับดูค้ายในพื้นที่ตำบลทับมาเป็นเทคโนโลยีการปลูกอย่างง่ายที่ปลูกแบบพึ่งพาธรรมชาติ ไม่มีการคลุมดิน ไม่มีการให้น้ำโดยปล่อยให้ได้รับน้ำฝนตามธรรมชาติ ไม่มีการใส่ปุ๋ย ไม่มีการกำจัดวัชพืช ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง ไม่มีการกำจัดโรคและแมลง ปลูกแล้วรอคอยเก็บผลผลิตเพื่อนำเมล็ดสับดูค้ายที่ผลิตได้ไปแลกเปลี่ยนเป็นน้ำมันไบโอดีเซลกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลทับมา แสดงให้เห็นว่าการยอมรับการปลูกสับดูค้ายในตำบลทับมาจะยั่งยืนหรือมีโอกาสที่จะเลิกยอมรับการปลูกสับดูค้ายหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งและความยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลทับมาเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การปลูกสับดูค้ายในตำบลทับมายังมีปัญหาที่สำคัญคือผลผลิตต่ำ ต้องใช้แรงงานมากในการเก็บผลผลิต เพราะผลสับดูค้ายแก่ไม่พร้อมกันต้องทยอยเก็บผลทำให้ใช้แรงงานมาก ประกอบกับค่าจ้างแรงงานในพื้นที่มีราคาสูง หากราคาผลผลิตไม่สูงใจหรือยังไม่คุ้มทุนก็จะมีผลต่อการยอมรับการปลูกสับดูค้ายของเกษตรกรได้ ซึ่งทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลทับมาได้พยายามหาแนวทางเพิ่มมูลค่าสับดูค้ายที่ปลูกในพื้นที่เชิงบูรณาการมากขึ้นด้วยการหาแนวทางนำกิ่งต้นสับดูค้ายไปทำถ่านเพื่อการผลิตในระดับอุตสาหกรรมซึ่งทางกลุ่มกำลังให้ความสนใจศึกษาในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก นับว่าเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับ สมบัติ ชินะวงศ์ (2549) ที่กล่าวว่า เมื่อไรก็ตามที่คิดจะปลูกสับดูค้ายเพื่อจะเอาแต่น้ำมันอย่างเดียวมันดูเหมือนว่ามันยังไม่คุ้มค่า สับดูค้ายจะให้ประโยชน์ในเรื่องอื่นๆ ด้วย เช่น ใบและต้นของสับดูค้ายจะเอาไปทำประโยชน์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้ไม่ว่าจะเป็นเชื้อเพลิง ปุ๋ย หรือ ถ้าหากสกัดเอาความชื้นออกและสกัดเอาสารพิษออกก่อนก็น่าจะใช้ทำเป็นอาหารสัตว์ได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มควรเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านการปลูกสับดูค้าย ด้านที่เกี่ยวกับน้ำมันไบโอดีเซล และด้านการเพิ่มมูลค่าสับดูค้ายเชิงบูรณาการอย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การรับซื้อที่เป็นธรรม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีความผูกพันและมีความรู้สึกที่ดีต่อกันไม่ให้ความรู้สึกเหล่านี้อ้างหายไป
2. เนื่องจากการปลูกสับดูค้ายต้องใช้พื้นที่ แต่เกษตรกรในตำบลทับมามีพื้นที่ทำการเกษตรจำกัด จึงควรส่งเสริมการปลูกแบบหัวไร่ปลายนา หรือปลูกเป็นพืชริมรั้ว รวมถึงพื้นที่สาธารณะ และขยายผลไปในตำบลใกล้เคียงให้ปลูกสับดูค้าย
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนของรัฐและเอกชนควรสนับสนุนงานวิจัยปรับปรุงพันธุ์สับดูค้ายที่ให้ผลผลิตสูง ผลมีการสุกแก่พร้อมกัน ช่วยลดปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต พันธุ์ที่ไม่มีสารพิษ curcin น่าจะทำให้เกษตรกรยอมรับการปลูกสับดูค้ายได้มากขึ้น